

Vijf lessen uit tien jaar thuisonderwijs

Wat ik zelf graag eerder had geweten

MOEDER AAN DE HAARD

Geen haard, geen schort, wél verhalen

Inleiding

Dagelijks met je kind op wiskunde zwoegen. Het internet afschuimen naar een methode Frans die geen meltdowns veroorzaakt. Af en toe denken: ‘Maar enfin! Is dat nu bij iedereen zo, of zijn wij de enigen?’

Julie zijn niet de enigen. Echt niet. Ook al voelt het soms wel zo.

Ze worden vanzelf minder, trouwens, die gevoelens van onzekerheid. Na een tijdje. Of na lange tijd.

Maar wat als je nu eens niet alleen van je eigen ervaring leert, maar ook van die van een ander? Van iemand die wat verder in het proces staat?

Aha! Van mij dus. Ik geef intussen tien jaar thuisonderwijs aan drie kinderen. En ik kan niet wachten om je te vertellen wat ik onderweg allemaal geleerd heb.

In deze gids staan de vijf belangrijkste dingen die ik zelf graag had gehoord toen ik nog een thuisonderwijsgroentje was. Ze hadden me heel wat onzekerheid en frustratie bespaard.

Hopelijk doen ze voor jou hetzelfde.

1. Gedetailleerde planningen werken niet

Mijn man Marcel is een ‘go with the flow’-type. Vraag je hem of we misschien morgen eens naar zee zouden gaan, dan zegt hij: ‘Misschien wel’ of ‘We zullen zien’.

Dit is geen relatiegids, dus laat ik het erop houden dat ik een ander type mens ben. Zelf heb ik graag min of meer een idee van hoe mijn dag eruit zal zien.

En voor ons thuisonderwijs ging ik in het begin zelfs nog een stapje verder.

Want de eerste paar jaar – ik heb een lange leercurve voor plannen, ik weet het – maakte ik planningen tot in het kleinste detail.

Die planningen vielen keer op keer binnen de paar dagen in het water.

Want dan bleek bijvoorbeeld dat Robin de verschillende stapjes van een staartdeling maar moeilijk kon onthouden, ook al was er niets mis met zijn geheugen, want de gemiddelde jaarlijkse eierproductie van de verschillende kippenrassen kende hij wel uit zijn hoofd.

Of Leon liet zijn gipsen Egyptische dodenmasker vallen, waardoor het écht de dag nadien opnieuw moest worden gemaakt.

Of er werd er eentje ziek, we hadden een gezamenlijke baaldag of we kregen onverwacht bezoek over de vloer.

Ons leven werd een stuk relaxter toen ik de planningen grotendeels losliet. Ik had niet meer constant het gevoel dat we achterliepen. De kinderen kregen meer ruimte om hun eigen interesses te volgen. We namen spontaan meer tijd voor wat we leuk of interessant vonden.

Benieuwd hoe ik dan wel plande? [Dat kun je hier lezen.](#)

Structuur had ik nog wel, want elke dag opnieuw overleggen wanneer we misschien eens thuisonderwijs zouden doen, dat zag ik echt niet zitten. Maar inhoudelijk? Veelal go with the flow. Ik zie Marcel in gedachten al triomfantelijk kijken.

2. Soms is wachten de beste aanpak

We startten met thuisonderwijs toen mijn oudste zoon Robin zeven jaar was, en al een hele tijd problemen had op school.

Het ging niet goed met hem. Thuis hing hij alleen maar boos te wezen in de zetel, en riep hij dat we hem allemaal met rust moesten laten, verdekke. Oké nee, dat *verdekke* riep hij er niet bij. Maar hij dacht het wel.

Ik was nog jong en naïef toen, en ik ging ervan uit dat het allemaal wel snel veel beter ging gaan als hij niet meer naar school zou moeten en ik hem ook effectief met rust liet.

Dat klopte ook deels. Na een tijdje begon hij weer te spelen. Wou hij wel eens meekijken naar een documentaire. Begon hij weer moeilijke vragen te stellen.

Enfin ja, ik had mijn kind terug.

Alleen wou dat kind niets weten van wat ook maar van ver leek op schoolwerk. Ook niet toen ik na acht maanden vond dat het wel tijd begon te worden om erin te vliegen, begot.

Wat volgde was een maandenlange strijd tussen ons. Die niets opleverde. Die me meermaals deed twijfelen over thuisonderwijs. En die niet had hoeven te gebeuren als ik gewacht had. Gewacht tot hij zich echt weer goed voelde. En weer zin had gekregen in leren.

Een paar jaar later worstelde diezelfde Robin met spelling, mijn stokpaardje dan nog.

Hij schreef verliefd met een t, want de f kwam toch in 't kofschip? Hij schreef hard terwijl hij hart bedoelde, want als paard met een d was (want paarDen), dan was hard toch ook met een d (want harDe)?

'HarTen, kind!'

'Ah ja...'

Hij oefende en oefende. Las heel wat boeken. Maar het resultaat bleef uit. We trokken er onze haren nog net niet van uit.

Op advies van een oud-leerkracht zesde leerjaar besloot ik het tijdelijk los te laten. Dat was moeilijk. Mijn kind schreef ontzettend veel fouten, en ik deed er niets aan. En ook al wist ik dat we er later wel opnieuw mee aan de slag gingen gaan, toch voelde het als opgeven.

Toen hij twaalf was, maakten Robins hersenen opeens een soort klik. Ik kon het niet geloven, maar als bij toverslag schreef hij quasi foutloos. Zonder extra oefenen. Gewoon door te wachten tot zijn brein er klaar voor was.

Soms is niets doen echt de enige aanpak die werkt.

3. Je hoeft de leerstof niet op voorhand te kennen

Ik hoor het vaak van de omgeving: ‘Amai, het middelbaar zeg, kun jij dat allemaal wel?’

Natuurlijk dadde!

Begrijp me niet verkeerd, het is nu niet dat ik het allemaal onthouden heb van vroeger.

Dat kan ook moeilijk met mijn studiehouding van weleer: examens voorbereiden door alle leerstof vlug de dag(en) voordien in mijn hoofd te pompen. Ik ben er niet trots op.

Ik kijk dus al eens dom uit mijn ogen als er integralen, literaire stromingen of elektrostatica op het programma staan.

Maar als een tiener van 17 die leerstof kan leren, dan kan ik dat toch ook wel zeker?

Ik ben begot 25 jaar ouder. Ik heb meer context. Ik kan beter omgaan met frustratie. En ik heb meestal ook meer motivatie. Meestal. Laten we vooral zwijgen over aardrijkskunde.

Ik leer de leerstof steevast samen met mijn kinderen. Dan zien ze dat ook iemand die al héél lang volwassen is, nog altijd dingen leert. En dat daar helemaal niets mis mee is.

En weet je, samen met hen een uitleg doornemen, vragen stellen, zaken opzoeken, fouten maken en die dan verbeteren: het heeft iets charmants, hoor.

Nee, dat is niet waar.

Maar je wint er wel veel tijd mee. En als je geluk hebt, blijft de leerstof deze keer beter hangen dan in je eigen schooltijd.

4. Vergelijken met andere thuisonderwijzers is zinloos

Vroeger volgde ik een Amerikaanse thuisonderwijzer, die YouTube filmpjes maakte waarin ze in het lang en het breed deelde hoe zij hun thuisonderwijs aanpakte.

Ik vond het leuk om te zien. Ze begonnen de dag stevast met kunstbeschouwing, poëzie of muziek, de kinderen maakten enthousiast lapbooks (dat zijn een soort knip- en plakknutselwerkjes over de leerstof) en de oudste van tien maakte elke dag volledig zelfstandig een paar bladzijden oefeningen in zijn werkboeken.

Thuis zat ik met barbaren van kinderen die geen enkele interesse vertoonden in kunst of cultuur (ze zijn erfelijk belast door hun vader) en die ik enkel half onder dwang naar een schilderij kon laten kijken.

Knippen en lijmen vonden ze ook maar niks, en zelfstandig werken, ho maar, dat was echt nog een paar bruggen te ver toen.

Haar aanpak zou niet gewerkt hebben voor mijn kinderen. Want die waren anders dan de hare. Ze hadden andere interesses, andere talenten, andere leeftijden en ze leerden ook niet op dezelfde manier.

Kijk gerust naar andere thuisonderwijzers voor inspiratie, uit nieuwsgierigheid of misschien voor de herkenning als je dat leuk vindt.

Maar doe thuis wat bij jullie past.

En bedenk dat de enige vergelijking die telt deze is: doet je kind het beter dan vorig jaar? Niet beter dan een ander thuisonderwijskind. Niet beter dan leeftijdsgenoten op school. Beter dan zichzelf.

5. Je kinderen leren meer van jou dan je denkt

Dit is het ding dat het minst gezegd wordt en waarschijnlijk het meest telt.

Je kunt honderd keer tegen je kind zeggen dat hij niet zomaar mag opgeven als iets niet meteen lukt. Je kunt hem aanmanen zijn eigen rommel dagelijks op te ruimen. Lief te zijn voor zichzelf en zijn medemens.

Dat heeft allemaal minder effect dan wat hij van je ziet.

Als ik iets niet meteen begrijp als we samen een cursus doornemen, zeg ik hardop: 'Huh? Dit snap ik niet direct. Kom, we gaan het uitzoeken', en dan zwengel ik Google of ChatGPT aan, of vraag ik aan Marcel of hij het niet weet (meestal niet, natuurlijk).

Het werpt zijn vruchten af: de oude Robin zou gefrustreerd zijn laptop hebben dichtgeklapt. Robin 2.0 gaat zelf op zoek naar oplossingen.

Aan de andere kant: de kinderen zien ook wel dat ik al eens iets laat slingeren. Miljaar.

Je kind leert niet alleen wat jij hem leert door het te vertellen. Hij leert van wat jij doet en hoe jij leeft.

Dus ook zonder lesjes moraal zie je je kind opgroeien tot een fijn, veerkrachtig en misschien zelfs ordelijk mens. En is dat niet wat we allemaal willen?

En nu?

Deze vijf lessen kon ik je in een paar pagina's vertellen. Maar tien jaar past niet in een paar pagina's.

Daarvoor schreef ik een ervaringsbundel. Daarin zit alles wat hier niet paste: de dag dat Robin uitriep dat hij later wel onder een brug zou gaan wonen, zodat hij geen diploma nodig had. Victor die vroeg of hij mee mocht douchen om 'gewoon te babbelen' (hij babbelde al de hele dag). De twijfels die me 's avonds laat nog overvallen, ook na tien jaar. En waarom ik er tóch nooit mee ga slapen.

Tien jaar. Drie zonen. Eén bundel vol verhalen waar ik niks van verzon. Inclusief concrete inzichten over motivatie, planning, inspectie en wat je doet als je kind een broertje dood heeft aan werkboekjes.

Als je bij het lezen van deze gids dacht: 'Ja, dit klinkt verdacht bekend', dan is hij voor jou.

Je vindt hem op moederaandehaard.be, voor 34 euro.

Veel liefs,

Elke

Moeder aan de haard

Geen haard, geen schort, wél verhalen